

RAPPORT FORSKARENKÄT 2014

2015-02-10

Sara Aspengren

Carin Bjarsch

Håkan Carlsson

Ellika Riise

Helen Sjöblom

Anna Svensson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Forskarenkät 2014	1
Svarsfrekvens	1
De fysiska biblioteken	1
Medietillgång	2
Tryckta böcker.....	3
Elektroniska böcker.....	3
Tryckta tidskrifter.....	5
Elektroniska tidskrifter.....	5
Databaser.....	6
Tjänster specifikt riktade till forskarna	7
Omvärldsbevakning	11
Referenshantering.....	13
Publicering.....	14
Universitetsbibliotekets webbplats.....	16
Kommunikation och service.....	18
UB som stöd i forskningen	19
Slutsatser.....	21
Referenslista	22

FORSKARENKÄT 2014

Under våren 2014 genomfördes vid Göteborgs universitetsbibliotek (UB) en enkätundersökning bland forskarna på universitetet. Enkäten riktade sig till anställda som i någon form forskat på högskolenivå under de senaste två åren. Enkäten innehöll frågor om bibliotekets service och kommunikation, informationsförsörjning, forskarspecifika tjänster och publicering.

Detta är den andra enkäten i en serie av tre där vi riktar oss till grupperna lärare, forskare och studenter. Lärarenkäten genomfördes under vintern och våren 2013/14 och under våren 2015 kommer en enkät riktad till studenter att skickas ut.

Våren 2014 genomfördes även en serie fokusgruppsintervjuer på samtliga fakulteter. Resultatet av dessa har redovisats i rapporten Projekt förnyat forskarstöd: kartläggningsrapport (Aspengren, 2014a). Enkäten och fokusgruppsintervjuerna resulterade i en handlingsplan hur UB framöver ska arbeta med forskarstöd (Aspengren, 2014b).

Svarsfrekvens

Totalt skickades 3231 enkäter ut. Vi fick in 973 svar vilket ger en svarsfrekvens på 30 %. Drygt 70 % av de svarande angav att de har disputerat. På frågan hur länge sedan det var man disputerade fördelade sig de svarande forskarna relativt jämnt (0-5 år, 6-10 år, 11-20 år, mer än 20 år). På Naturvetenskapliga fakulteten hade något fler forskare disputerat för mer än 20 år sedan, 35 %, än på övriga fakulteter.

För disputerade forskare var svarsfrekvensen lite lägre, 28 %, än för icke-disputerade, 35 %. Om man tittar fakultetsvis varierar svarsfrekvensen mellan 25 och 38 % med undantag för Konstnärliga fakulteten där endast 17 forskare, 13 %, besvarat enkäten. Med anledning av den låga svarsfrekvensen har Konstnärliga fakulteten inte särredovisats i visualiseringarna i rapporten. 30 % av de svarande kommer från Sahlgrenska akademien. Naturvetenskapliga fakulteten, Humanistiska fakulteten och Samhällsvetenskapliga fakulteten bidrar med knappt 17 % vardera.

Tidigare under 2014 skickade UB ut en användarenkät till universitetets lärare. Svarsfrekvensen låg på 45 % och att något färre valt att svara på forskarenkäten kan bero på att överlappet mellan lärare och forskare är stort. För de personer som tidigare besvarat lärarenkäten gavs möjligheten att slippa svara på frågor som var identiska i båda enkäterna. I den senast genomförda enkäten, som skickades ut till samtliga användargrupper 2010, var svarsfrekvensen bland forskare och lärare endast 10 % (Omstedt et al., 2010).

De fysiska biblioteken

De flesta forskare vid Göteborgs universitet (GU) som svarat på enkäten använder sig av sitt fakultetsbibliotek, och Biomedicinska och Ekonomiska biblioteken är de bibliotek som tydligast

används av forskare från två fakulteter (Sahlgrenska akademien och Naturvetenskapliga fakulteten respektive Samhällsvetenskapliga fakulteten och Handelshögskolan). 2 % av de svarande använder Chalmers Johanneberg och de kommer från Naturvetenskapliga fakulteten.

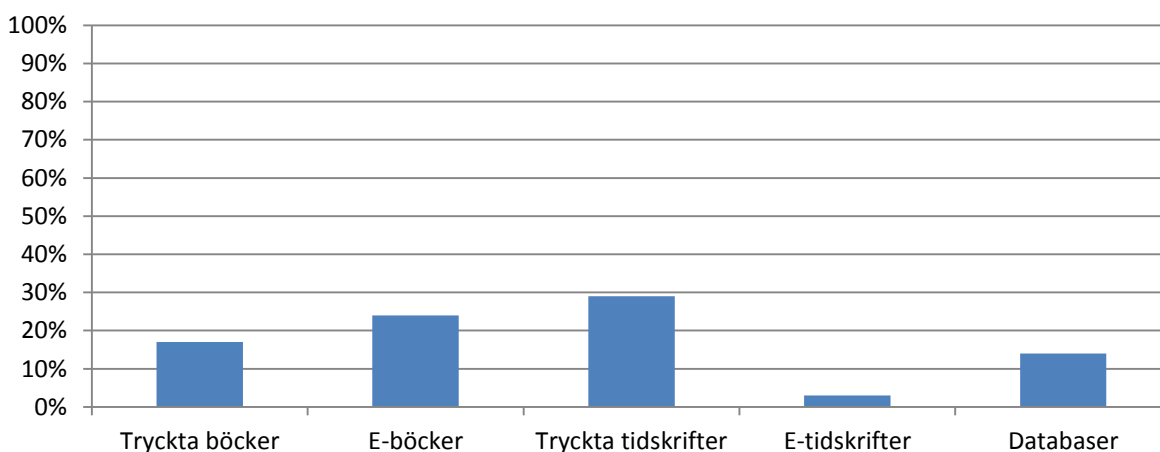
32 % av forskarna på Naturvetenskapliga fakulteten använder varken UB eller något av Chalmers bibliotek. 26 % av Sahlgrenska akademins forskare använder inte UB:s fysiska bibliotek och det gör inte heller 18 % av Samhällsvetenskapliga fakultetens forskare.

En majoritet är nöjd med UB:s öppettider. Önskemål om mer helgöppet kommer främst från de forskare som använder de Pedagogiska (14 %), Humanistiska (13 %) och Ekonomiska (12 %) biblioteken.

Forskarna uttrycker också stor nöjdhet med det bemötande de får och med den kompetens de upplever att personalen har på det bibliotek man använder.

MEDIETILLGÅNG

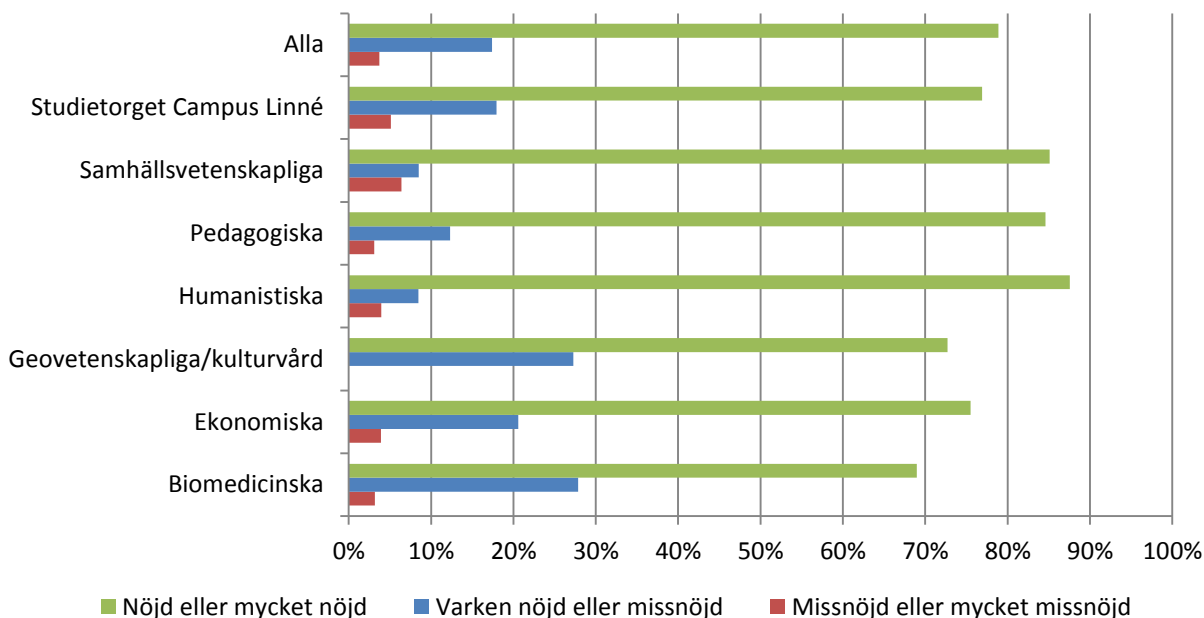
När det gäller tillgång till tryckta böcker är det 17 % av forskarna som använder UB:s fysiska bibliotek som har svårt att bedöma detta (Figur 1). Allra svårast att bedöma har forskarna som använder sig av Biomedicinska biblioteket, 38 %. Knappt en fjärdedel av forskarna, 24 %, kan inte bedöma hur nöjda de är med tillgången till elektroniska böcker. Nästan en tredjedel av forskarna, 29 procent, kan inte bedöma tillgången på tryckta tidskrifter, till skillnad från elektroniska tidskrifter där det bara är 3 %. För databaser är det 14 % som inte kan bedöma; mest osäkra är forskarna på Humanistiska biblioteket där 21 % säger sig inte kunna bedöma utbudet av databaser.

Figur 1. Andel forskare i % som anser sig inte kunna bedöma tillgången till olika medieresurser vid det bibliotek de använder mest.

Tryckta böcker

Av de som anser sig kunna bedöma tillgången till tryckta böcker är 79 % nöjda eller mycket nöjda och 4 % missnöjda eller mycket missnöjda (Figur 2). Mest nöjd är man på Humanistiska biblioteket, 88 % nöjda eller mycket nöjda. Flest missnöjda eller mycket missnöjda forskare hittar man i den grupp som använder Samhällsvetenskapliga biblioteket, 6 %.

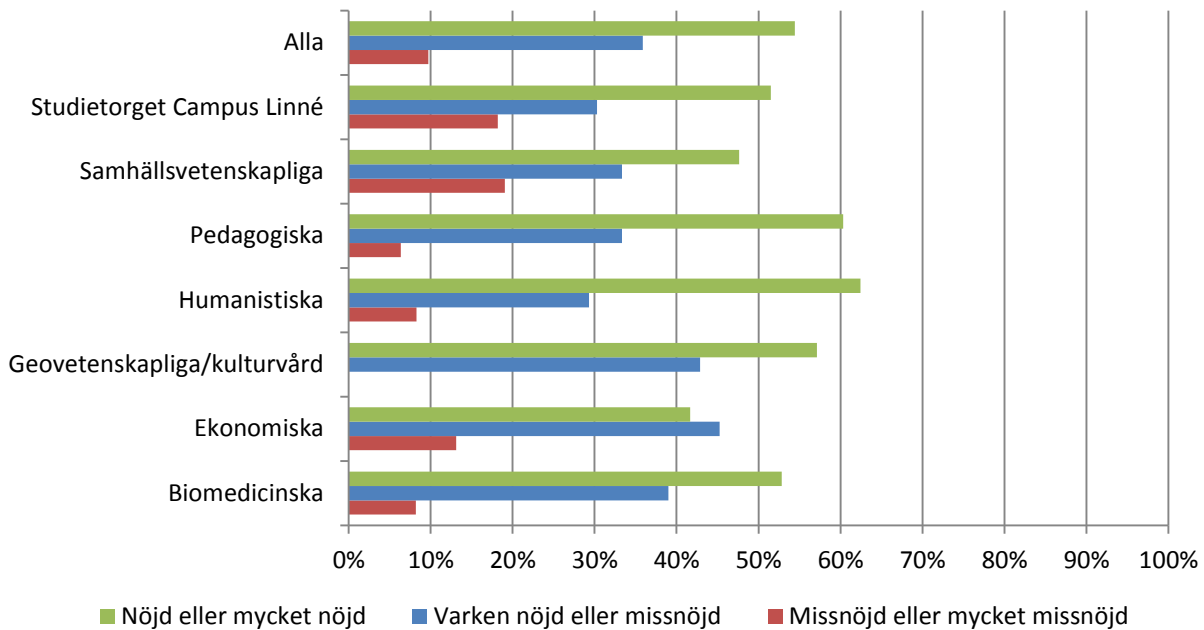

Figur 2. I din roll som forskare, hur nöjd är du med tillgången till tryckta böcker vid det bibliotek du använder mest? Andel i %.

Elektroniska böcker

54 % av de som bedömt tillgången till elektroniska böcker är nöjda eller mycket nöjda, 10 % är missnöjda eller mycket missnöjda (Figur 3). Mest nöjda är användarna av Humanistiska biblioteket, 62 %, och flest missnöjda användare har Samhällsvetenskapliga biblioteket och Studietorget Campus Linné, 19 respektive 18 %.

Knappt hälften av forskarna, 48 % har använt sig av e-böcker i sin forskning. Flest e-boksanvändare finns på Humanistiska fakulteten, 78 %, medan knappt en fjärdedel av Sahlgrenska akademins forskare, 24 %, använder e-böcker. Doktorander har i större utsträckning använt e-böcker än vad disputerade har gjort, 62 respektive 42 %, och man kan se en tendens att nydisputerade forskare använder e-böcker mer än vad de som disputerat för mer än 20 år sedan gör. Humanistiska fakulteten avviker, där är skillnaden mellan disputerade och doktorander endast 5 % och även seniora forskare har i hög utsträckning använt e-böcker.

Figur 3. I din roll som forskare, hur nöjd är du med tillgången till elektroniska böcker vid det bibliotek du använder mest? Andel i %.

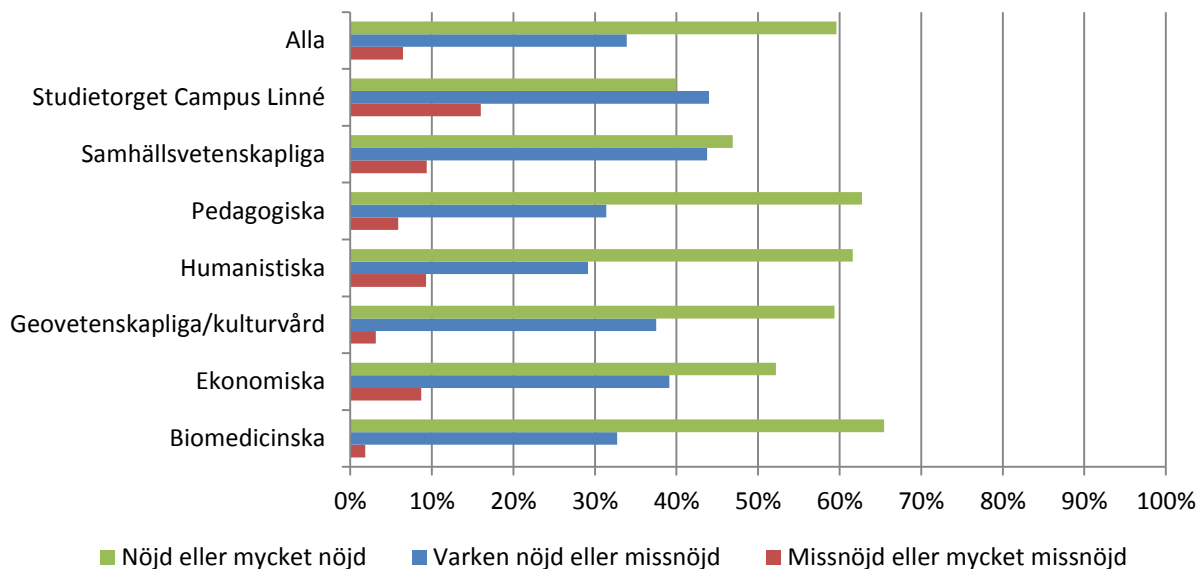
I enkäten gavs möjligheten att kommentera hur användandet fungerat och över 300 fritextkommentarer lämnades (Bilaga 1). Det är blandat hur man upplever e-böcker, många tycker det är bra men att UB:s utbud är för dåligt och att man får låna böckerna under för kort tid. En del har svårt att förstå hur de olika plattformarna för e-böcker fungerar och många föredrar fortfarande tryckta böcker (Figur 4).

Figur 4. Använder du e-böcker i din forskning? Om ja, hur har det fungerat? Svaren grupperade i kategorier (Bild genererad med Voyant)

Tryckta tidskrifter

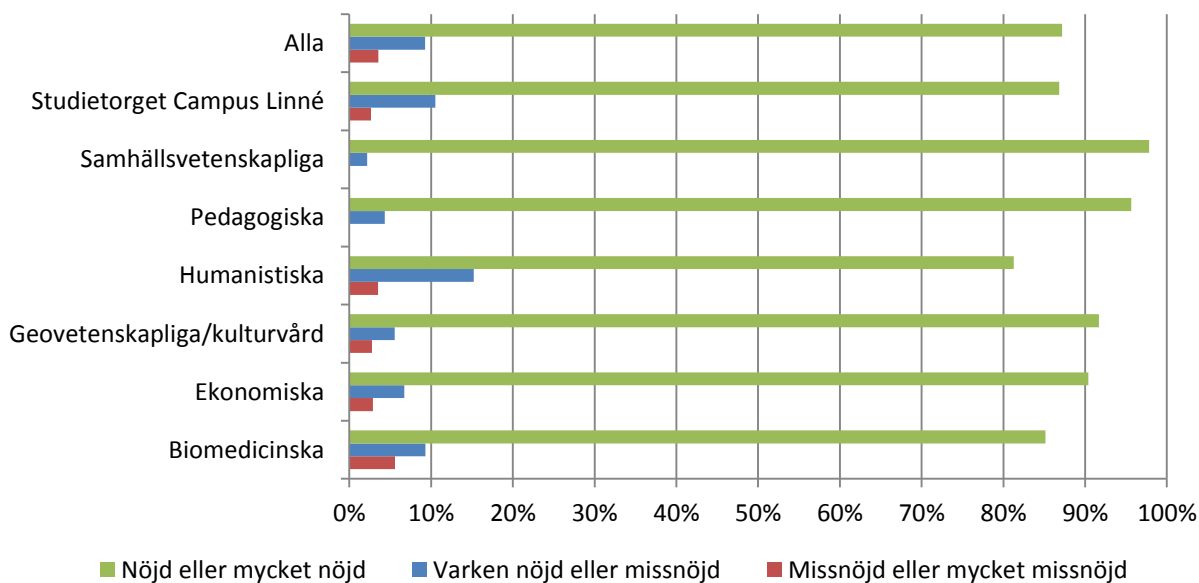
Av de som kan bedöma är 60 % nöjda eller mycket nöjda och 6 % missnöjda eller mycket missnöjda (Figur 5). Flest nöjda användare har Biomedicinska biblioteket, 65 %, och flest missnöjda återfinns på Studietorget Campus Linné, 16 %.

Figur 5. I din roll som forskare, hur nöjd är du med tillgången till tryckta tidskrifter vid det bibliotek du använder mest? Andel i %.

Elektroniska tidskrifter

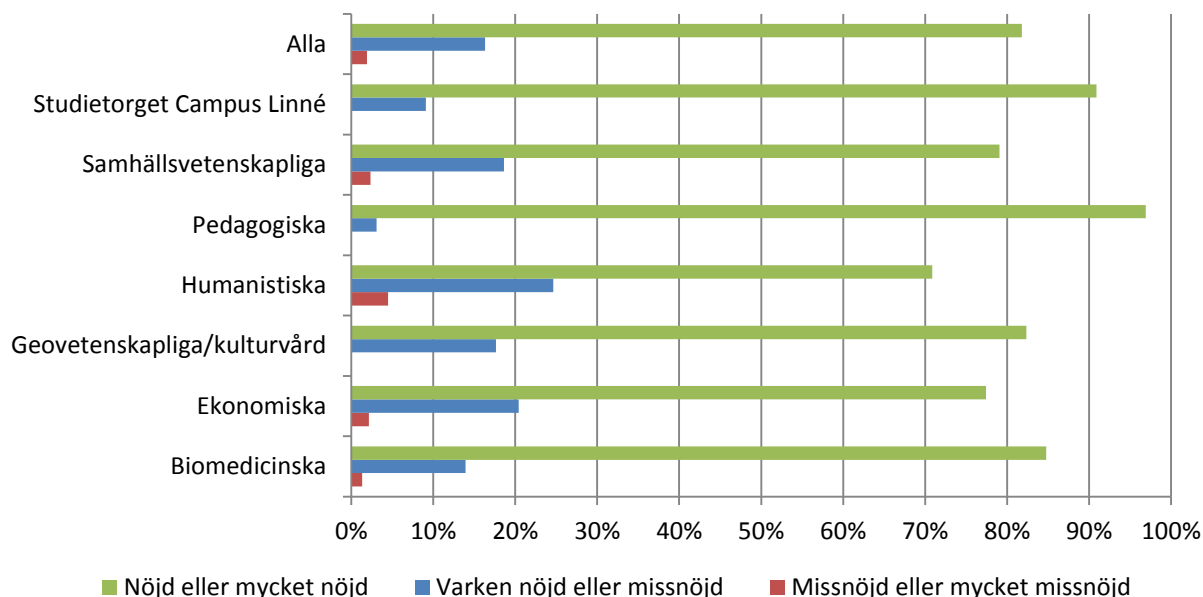
87 % är nöjda eller mycket nöjda med tillgången, på Samhällsvetenskapliga fakulteten hela 98 %. 4 % är missnöjda eller mycket missnöjda (Figur 6).

Figur 6. I din roll som forskare, hur nöjd är du med tillgången till elektroniska tidskrifter vid det bibliotek du använder mest? Andel i %.

Databaser

82 % av forskarna som kan bedöma är nöjda eller mycket nöjda, (Figur 7). 2 % är missnöjda eller mycket missnöjda. Mest nöjd är man på Pedagogiska biblioteket, 97 % nöjda eller mycket nöjda.

Figur 7. I din roll som forskare, hur nöjd är du med tillgången till databaser vid det bibliotek du använder mest? Andel i %.

På frågan om de saknade någon medieresurs svarade 136 ja och 124, eller 14 % av alla som svarat på enkäten, angav att de hade exempel på en saknad resurs (Tabell 1). Trots att e-böcker var den medietyp som vad gäller bibliotekens tillgång fick sämst resultat i nöjdhetsfrågan, var det endast 6 % som nämnde e-böcker i sina förslag. Flera forskare efterlyser bättre elektronisk tillgång till äldre årgångar av tidskrifter samt färre embargo på senaste årgångar. Bland önskemålen kring audiovisuella medier för flera fram önskemål om att kunna streama exempelvis Kungliga bibliotekets samlingar. Några av de svarande nämnde resurser som biblioteket redan har. Se Bilaga 2 för samtliga svar.

Medietyp	Antal	Procent
Tidskrifter	68	55 %
<i>varav med särskilt omnämnande av e-version eller bättre access</i>	36	
Böcker	6	5 %
E-böcker	7	6 %
Databaser	23	19 %
Audiovisuella	8	6 %
Fysiska material	1	1 %
Ej specificerad typ	4	3 %
Svar som egentligen inte avser medier	7	5 %
Totalt antal svar	124	100 %

Tabell 1. Har du något exempel på medieresurs som saknas? Svar ordnade efter medietyp i antal samt i % av antalet lämnade svar på frågan.

I frågorna om omvärldsbevakning och UB som stöd i forskningen (se nedan s. 11 resp. s. 19) betonades vikten av att UB tillhandahåller ett rikt, varierat och enkelt tillgängligt urval medier.

TJÄNSTER SPECIFIKT RIKTADE TILL FORSKARNA

Tolv tjänster riktade till forskarna vid GU listades och forskarna fick svara på huruvida de känner till tjänsterna (Figur 8), om de har använt dem (Figur 9) och hur viktiga de bedömer att tjänsterna är (Figur 10). I Figur 11 finns en jämförelse över andel forskare som känner till, tycker är viktigt respektive har använt de olika tjänsterna.

Mest kända bland forskarna som svarat på enkäten är de traditionella bibliotekstjänsterna som inkluderar kurser och support i informationssökning, kurser och support i referenshanteringsprogrammet EndNote samt möjligheten att föreslå litteratur för inköp. Värt att notera är de stora skillnaderna mellan Sahlgrenska akademien och Naturvetenskapliga fakulteten där forskarna på Sahlgrenska i högre grad känner till och använder samtliga dessa tjänster trots att båda fakulteterna servas av samma bibliotek, Biomedicinska. Detta är känt sedan tidigare och påvisas bland annat i två rapporter som gjorts vid Biomedicinska biblioteket (Persson et al., 2009; Östling & Sjöblom, 2012). En viktig faktor i detta är antagligen den obligatoriska doktorandkurs som UB erbjuder samtliga forskarstuderande vid Sahlgrenska akademien. I kursen introduceras informationsresurser, sökstrategier och EndNote vilket bidrar till hög kännedom om bibliotekets tjänster och utbud.

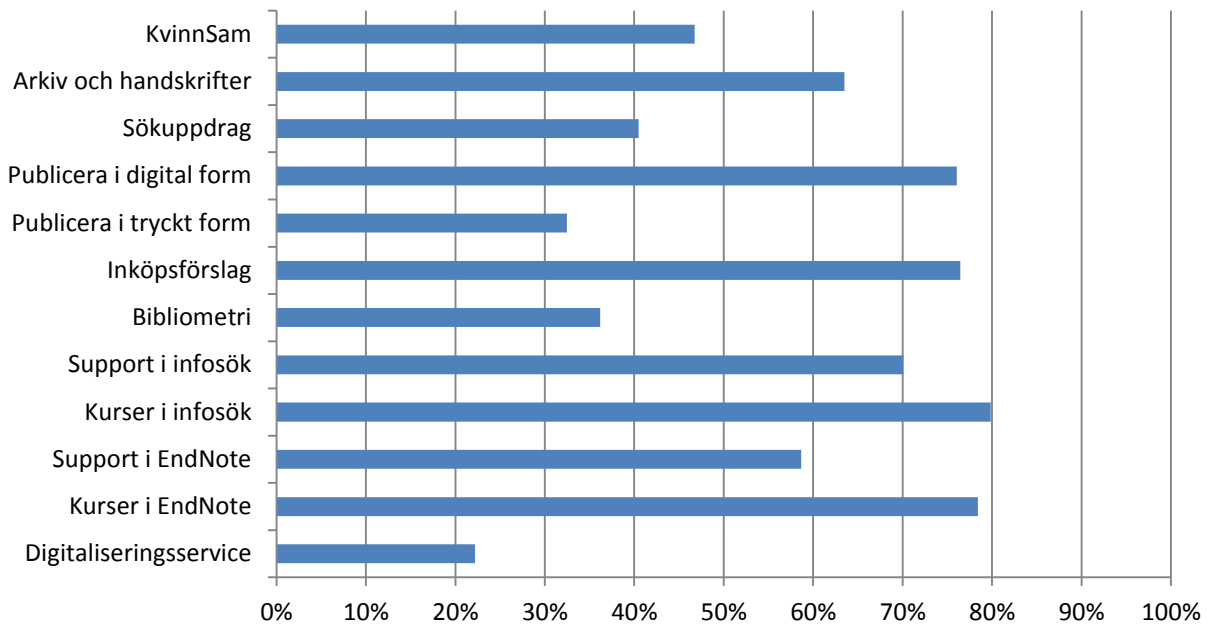
I had no idea that the university offers End Note courses and search courses for staff, not just PhD students. I would be glad to learn more about these services

Humanistiska fakulteten

Noterbart är också att i ett flertal fritextkommentarer skriver forskare att de inte visste om att kurser i EndNote erbjuds även forskare som redan har disputerat.

När det gäller förslag till inköp av litteratur är tjänsten mest känd och använd på Humanistiska fakulteten och minst känd och använd på Sahlgrenska akademien. Samhällsvetenskapliga och Utbildningsvetenskapliga fakulteterna samt Handels och vissa delar av Naturvetenskapliga fakulteten placerar sig någonstans mittemellan. Det är färre doktorander än disputerade forskare som känner till att man kan föreslå nyinköp och det är viktigt att sprida informationen även till denna grupp.

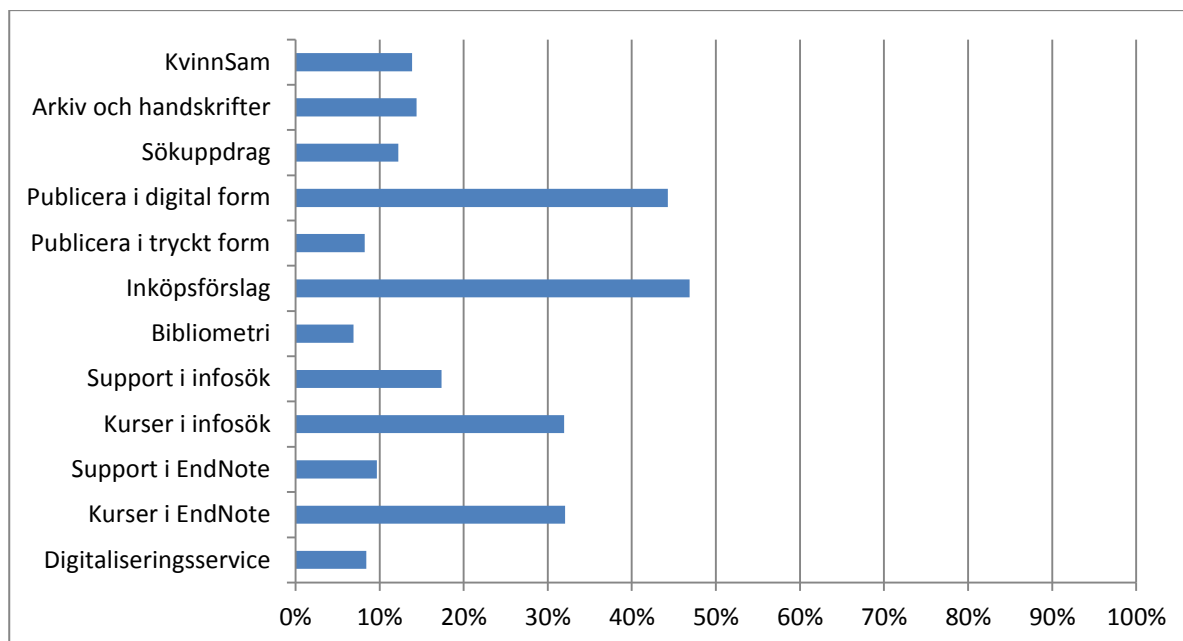
Det är betydligt fler forskare som känner till möjligheten att publicera i digital form via GUP och GUPEA än de som känner till möjligheten att publicera i tryckt form, till exempel via ACTA. Alla forskare påminns om att lägga in sina publikationer i GUP för tilldelningens skull och medvetenheten om att man kan använda dessa databaser för att publicera i digital form når därför många. Kännedomen om ACTA är högst på Utbildningsvetenskapliga fakulteten där man har den mest aktiva ACTA-serien vilken publicerar cirka 30 böcker årligen. Övriga aktiva serier finns på Humanistiska fakulteten vilket också syns i enkätsvaren. På Sahlgrenska akademien och Naturvetenskapliga fakulteten är ACTA ett relativt okänt fenomen, sannolikt beroende på att man främst publicerar i artikelform.

Figur 8. Andel forskare i % som svarat ja på frågan ”Känner du till att Göteborgs universitetsbibliotek erbjuder följande...”.

Inköpsförslag och publicering i digital form är de tjänster som används mest. Runt 45 % av de svarande forskarna använder dessa tjänster. Drygt 30 % av forskarna deltar i kurser i informationssökning och EndNote.

På Humanistiska fakulteten är det flest forskare som lämnar inköpsförslag, 81 % av de svarande. Utbildningsvetenskapliga fakulteten har flest forskare som anger att de publicerar i digital form via GUP, 57 %, och Sahlgrenska akademins forskare deltar mest i kurser i informationssökning och EndNote, 52 respektive 20 %.

**Figur 9. Andel forskare i % som svarat ja på frågan
”Har du använt dig av följande på Göteborgs universitetsbibliotek...”.**

Att kunna lämna inköpsförslag betraktas som den viktigaste tjänsten för forskarna på Göteborgs universitet. Support och kurser i informationssökning är också viktiga tjänster som UB erbjuder. Tillgången till arkiv, handskrifter och KvinnSam är viktigast för forskarna på Humanistiska fakulteten, troligtvis beroende på de ämnesområden som ryms inom fakulteten. KvinnSam är dessutom fysiskt lokaliserat till Humanistiska biblioteket vilket bidrar till kännedom och tillgänglighet. För forskare som inte alls eller i samma utsträckning använder sig av arkiv och handskrifter är detta svårbedömda tjänster och de rankas därför inte som så viktiga av forskarna på till exempel Naturvetenskapliga fakulteten och Sahlgrenska akademien.

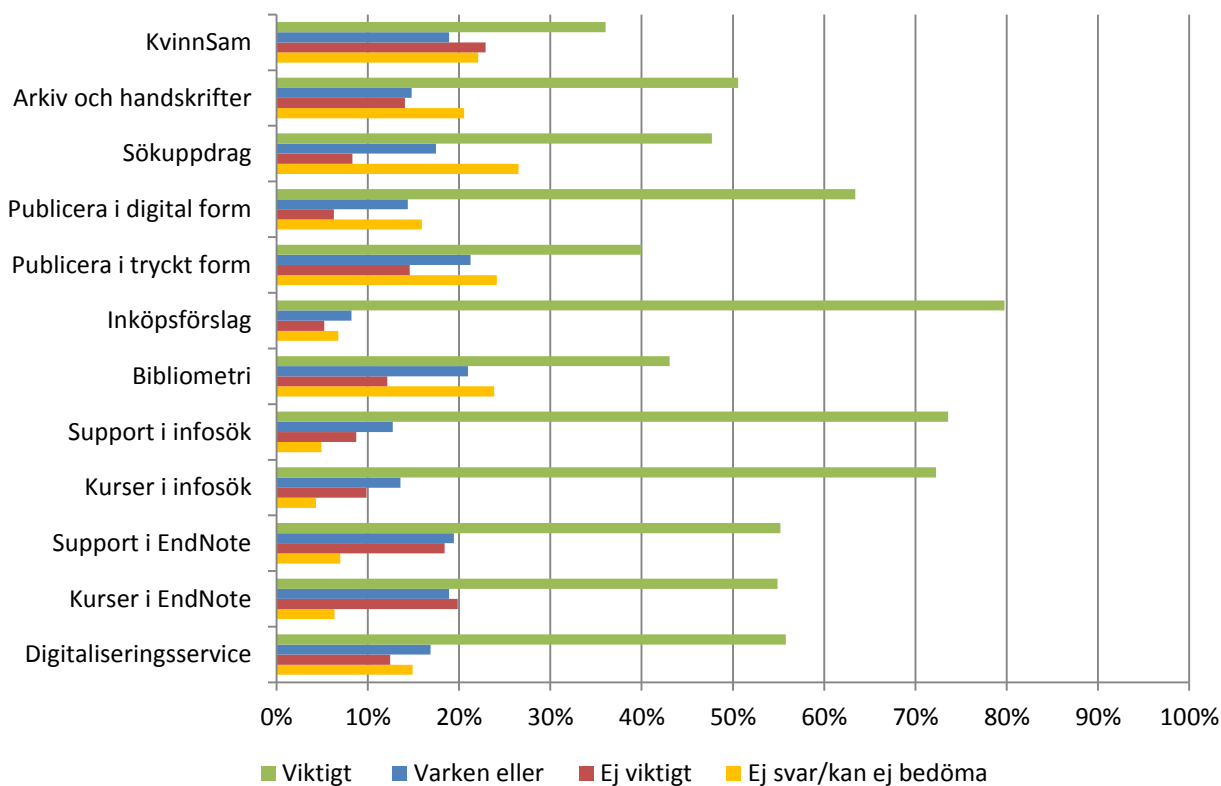
Jag tycker det är viktigt att ni hör samman inköpsförslag, eftersom man som doktorand ofta har koll på utvecklingen inom det egna forskningsområdet och vet vilka nya böcker som är viktiga att få tillgång till. Jag tycker att ni redan idag är otroligt bra på att köpa in böcker som jag föreslår. Jag har nog fått igenom 80 % av mina förslag :)

Humanistiska fakulteten

Den service som UB erbjuder i form av digitalisering och bibliometri är i jämförelse med de traditionella bibliotekstjänsterna relativt okänd och forskarna har svårt att bedöma hur viktiga tjänsterna är. I fritextkommentarer skriver flera forskare, framförallt från Humanistiska fakulteten, att digitalisering är viktigt, några kommenterar att de inte visste att möjligheten fanns och ett antal forskare efterlyser en mer synlig bibliometrifunktion och möjligheten att prenumerera på bibliometriska underlag. Det finns med andra ord all anledning att tro att dessa tjänsters betydelse kommer att öka i en nära framtid.

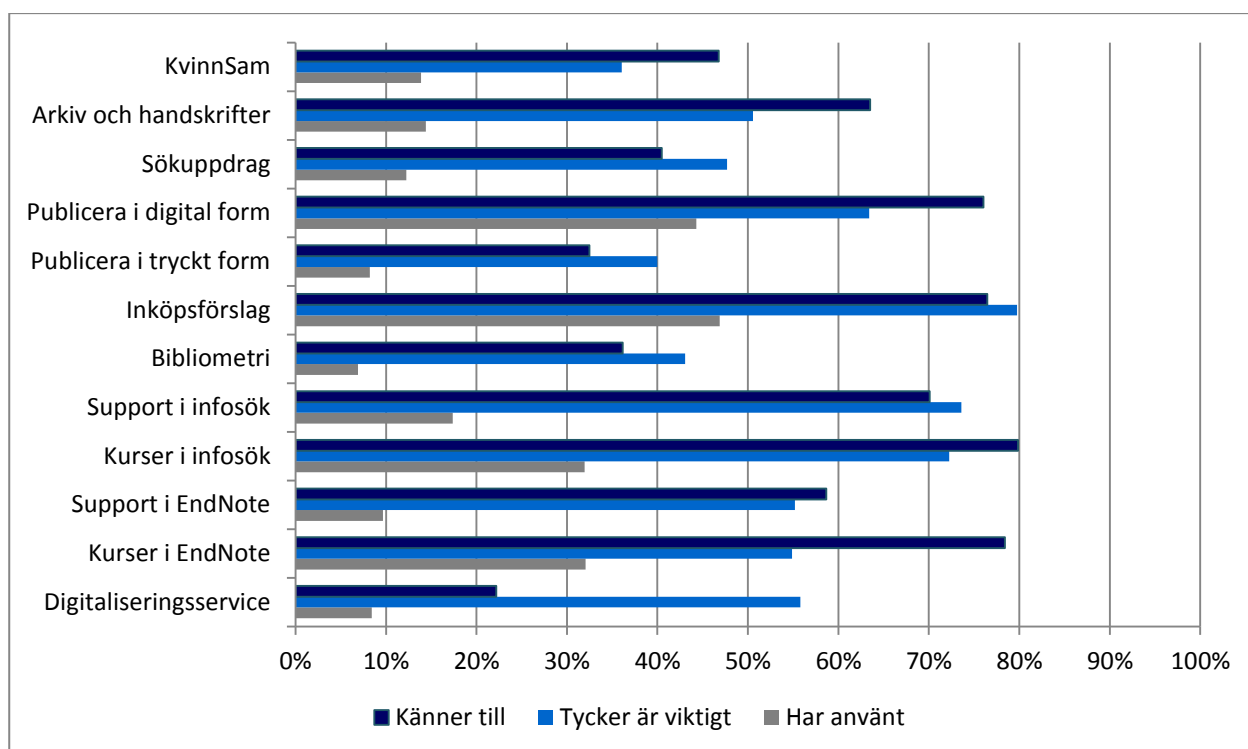
Att kompetensen om databaser, informationssökning och visualisering av data upprätthålls och utvecklas vid vårt bibliotek är mycket viktigt, det vore också bra om biblioteket kan härbergiera och arkivera delar av våra digitaliserade forskningsmaterial och göra dessa tillgängliga för studenter, doktorander och forskare

Utbildningsvetenskapliga fakulteten

Figur 10. Andel forskare i % som svarat Viktigt, Varken viktigt eller oviktigt, Ej viktigt, Ej svar/kan ej bedöma på frågan "Hur viktigt är det för dig som forskare att universitetsbiblioteket erbjuder följande..."

I figur 11 ser vi en jämförelse av andel forskare som känner till, tycker är viktigt respektive har använt de olika tjänsterna. Gemensamt för samtliga tjänster är att det är fler som känner till dem än som använt dem. Noterbart är att för vissa av tjänsterna - Sökupdrag, Inköpsförslag, Bibliometri, Support i infosök och Digitaliseringsservice - är andelen som tycker de är viktiga högre än andelen som känner till dem. Mest markant är denna skillnad vad gäller digitaliseringsservice, där 22 % uppger att de känner till, medan 56 % att de anser den är viktig. Sammanfattningsvis är inköpsförslag, att publicera i digital form och kurser i informationssökning de tjänster som flest forskare känner till, använder och anser vara viktigast av de tjänster UB tillhandahåller.

Figur 11. Jämförelse över andel forskare i % som känner till, tycker är viktigt respektive har använt de olika tjänsterna,

I samband med frågan om hur viktiga forskarna anser att de olika tjänsterna är fanns också möjligheten att lämna kommentarer i fritext (Bilaga 3). I kommentarerna betonas vikten av tillgång till elektroniska resurser och ett antal forskare önskar sig också undervisning och support i alternativa referenshanteringsprogram. Fjärrlån nämns som en viktig service.

OMVÄRLDSBEVAKNING

På frågan om hur forskarna bevakar litteratur inom sitt forskningsområde svarar nästan alla, 93 %, att de gör egna sökningar, men endast 13 % gör det genom sparade sökningar i databaser (Tabell 2). Här skiljer sig fakulteterna åt, exempelvis har Sahlgreiska akademien störst andel forskare som sparar sina sökningar, 25 %, medan ingen på Utbildningsvetenskapliga fakulteten använder sig av den strategin. 60 % av forskarna följer vissa tidskrifter och 27 % har angivit att de prenumererar på innehållsförteckningar. Sahlgreiska akademien har den största andelen prenumeranter på innehållsförteckningar, 34 %, medan flest svaranden som följer vissa tidskrifter finns på Handelshögskolan, 75 %. Kollegor, konferenser och sociala medier är viktigare i omvärldsbevakningen för forskare på de Samhällsvetenskapliga-, Humanistiska- och Utbildningsvetenskapliga fakulteterna än på Sahlgreiska akademien och Naturvetenskapliga fakulteten. Om man jämför två forskarspecifika sajter så dominerar Research Gate på Naturvetenskapliga fakulteten och Sahlgreiska akademien och Academia.edu på Humanistiska fakulteten; på de andra fakulteterna är fördelningen jämnare.

Typ av bevakning	NatFak	SamFak	SA	UtbFak	HumFak	Handels	Alla
Kollegor	72 %	91 %	71 %	80 %	85 %	78 %	78 %
Konferenser	58 %	82 %	66 %	77 %	73 %	61 %	69 %
Prenumerationer på innehållsförteckningar	2 %	29 %	34 %	18 %	15 %	30 %	26 %
Följer vissa tidskrifter	56 %	71 %	51 %	65 %	62 %	75 %	60 %
Sparade frågor i databaser	13 %	6 %	25 %	0 %	6 %	9 %	13 %
Egna sökningar	94 %	95 %	95 %	84 %	92 %	93 %	93 %
Nyhetsbrev	15 %	30 %	23 %	33 %	32 %	36 %	27 %
UB:s nyförvärvslista	5 %	1 %	2 %	3 %	10 %	0 %	4 %
Sociala medier	14 %	27 %	12 %	24 %	31 %	11 %	21 %
Research Gate	32 %	16 %	29 %	10 %	8 %	6 %	20 %
Academia.edu	4 %	12 %	1 %	11 %	30 %	4 %	10 %
Annat	10 %	14 %	7 %	17 %	23 %	19 %	14 %

**Tabell 2. Hur bevakar du litteratur inom ditt forskningsområde?
Andel i % av antal svarande per fakultet samt alla.**

I en fritextfråga fick forskarna möjligheten att beskriva hur UB kan vara ett stöd i bevakningen av det egna forskningsområdet. Drygt 170 kommentarer kom in och för att göra resultatet mer överskådligt delades synpunkterna in i följande kategorier; biblioteket kan eller bör inte hjälpa, befintlig hjälp är bra eller tillräcklig, erbjuda bättre tillgång till medier, upprätthålla redan god tillgång till medier, svårt på grund av specifikt/smalt/svårdefinierat ämnesområde, kurser, prenumerationer/alerts/feeds, personlig/individuell hjälp, nyinköpslista, webbplats/söktjänster, bättre information om tjänster och service, samt övrigt (Bilaga 4).

På alla fakulteter sägs att bra tillgång och access till medier är det allra viktigaste och mediekategorierna får flest kommentarer. Ett fåtal forskare på Naturvetenskapliga fakulteten tycker inte att UB ska hjälpa till med omvärldsbevakning utan istället fokusera på att hålla nere kostnaderna så mycket som möjligt.

Forskare från flera fakulteter tror att det är svårt för bibliotekarier att hjälpa till utan att vara mycket väl inlästa på respektive ämnesområde. På Humanistiska-, Samhällsvetenskapliga- och Utbildningsvetenskapliga fakulteterna efterlyses bättre information om nyinköpt litteratur, gärna nyförvärvslistor som är mer ämnesspecifika än idag, men även uppdateringar om nyutkommen litteratur.

"T.ex. genom att rekommendera ny eller obskyr litteratur som berör området. Och genom ett brett och generöst urval av elektroniska tidskrifter och tillgängliga vetenskapliga artiklar."

Samhällsvetenskapliga fakulteten

"You should not. I have 25 years of experience in doing this. There is little chance that contributions from you will be worth the money. Focus on your key task - and do that to as low a cost as possible."

Naturvetenskapliga fakulteten

Några tror också att de skulle kunna ha mer hjälp av UB om de kände till befintliga tjänster och service bättre och om de kunde få personlig och individuell hjälp, till exempel med att sätta upp prenumerationer och alerts inom sitt eget forskningsområde.

”Genom mer personlig kontakt med handledning och stöd till att effektivare söka och tillgå litteratur vid arbetsplatsen (snarare än vid biblioteket).”

Utbildningsvetenskapliga fakulteten

”Ärligt talat tror jag att just sådan bevakning är svår för biblioteket att svara för numera på grund av att forskningen är så extremt specialiserad. Själva bevakningen måste man därför huvudsakligen stå för själva som forskare, medan bibliotekets uppgift (för mig) främst handlar om att dels tillhandahålla så mycket som bara går av det material (böcker, tidskrifter, databaser etc.) som forskare behöver få tillgång till, dels att erbjuda mer generell (men mycket kvalificerad!) utbildning och support i informationssökning, sökstrategier, vilka olika databaser och andra källor till material som finns osv. På sådant är proffsiga bibliotekarier oslagbara och det är därför där de (ni) får mest effekt/genomslag. Dessutom, för att kunna tillhandahålla så mycket material som möjligt är det viktigt att ha en stor öppenhet och lyhördhet för att köpa in de böcker etc. forskarna efterfrågar, vilket jag upplever finns vid GUB idag – så det är bara att fortsätta som ni börjat!”

Humanistiska fakulteten

REFERENSHANTERING

Mer än hälften, 51 %, av de svarande forskarna uppger att de använder sig av referenshanteringsprogrammet EndNote. De flitigaste användarna återfinns på Sahlgrenska akademien, 83 %, medan betydligt färre av forskarna på Humanistiska fakulteten, 20 %, är EndNote-användare. Av de disputerade forskarna är det 48 % som använder EndNote jämfört med 60 % av doktoranderna. Särskilt på Handelshögskolan och Samhällsvetenskapliga fakulteten använder doktoranderna EndNote i betydligt högre grad än de disputerade forskarna.

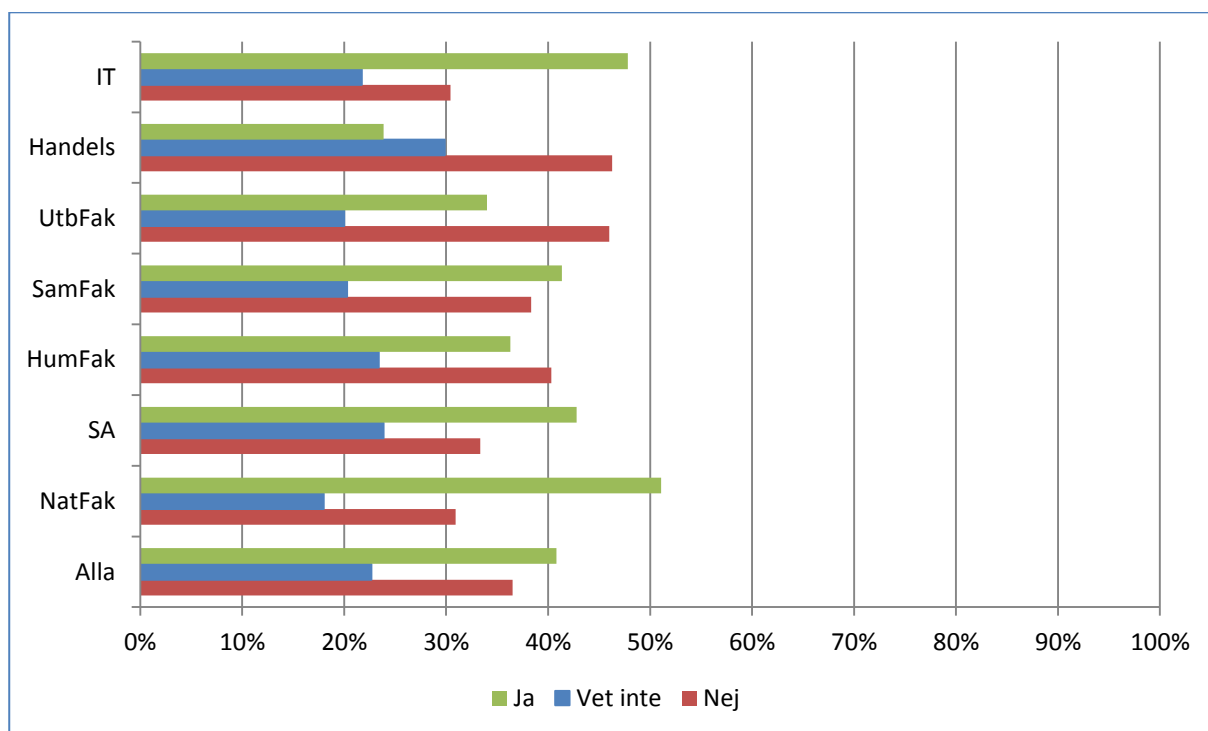
5 % av forskarna använder Mendeley för referenshantering, 4 % använder Zotero, 4 % använder varianter av BibTeX och 2 % Papers. Reference Manager, RefWorks, Citavi och Words inbyggda system används vardera av mindre än 1 % av de svarande. Flest användare av Mendeley finns på Naturvetenskapliga fakulteten och Sahlgrenska Akademien, flest användare av Zotero finns på Humanistiska- och Samhällsvetenskapliga fakulteterna.

En dryg tredjedel, 37 %, av de svarande forskarna använder sig inte av något referenshanteringsprogram alls, 42 % av de disputerade forskarna respektive 24 % av doktoranderna. På Humanistiska fakulteten är det 67 % som refererar utan stöd av någon specifik mjukvara, på Sahlgrenska akademien bara 11 %.

I frågorna om Vikten av olika tjänster, Omvärldsbevakning och UB som stöd i forskningen (se s. 10, s. 11 respektive s. 10) framkom önskemål om undervisning i Mendeley, BibTeX och Citavi. Det går också att skönja att det faktum att GU har campuslicens på EndNote fått vissa forskare att känna sig tvungna att byta programvara, möjligen för att support saknas på andra program inom GU eller ovilja att själv betala för andra programvaror. Flera forskare kände inte till att UB även anordnar kurser i referenshantering för disputerade.

PUBLICERING

Forskarna fick frågan om någon av deras forskningsfinansiärer kräver att artiklar publiceras open access och 16 % av de som besvarat enkäten säger att det inte är aktuellt, möjligtvis för att de saknar extern finansiering eller för att de inte publicerar i artikelform. Humanistiska fakulteten har med 23 % högst andel som svarar att det inte är aktuellt, medan Sahlgreiska Akademin ligger i andra änden av skalan med 9 %. I de fall det är aktuellt säger sig 41 % av forskarna känna till att finansiärerna kräver open access medan 36 % av forskarna säger att finansiärerna inte har några open access-krav. I 23 % av fallen vet inte forskarna vilka krav finansiärerna har. Osäkerheten är större bland doktorander än bland seniora forskare vilket skulle kunna bero på att det är de seniora forskarna som i många fall fått anslagen och därmed har överblicken över finansiärernas krav. Flest osäkra forskare finns på Handels, där 30 % inte känner till finansiärernas krav. På Naturvetenskapliga fakulteten anger mer än hälften av de svarande att deras finansiärer kräver open access-publicering (Figur 12).

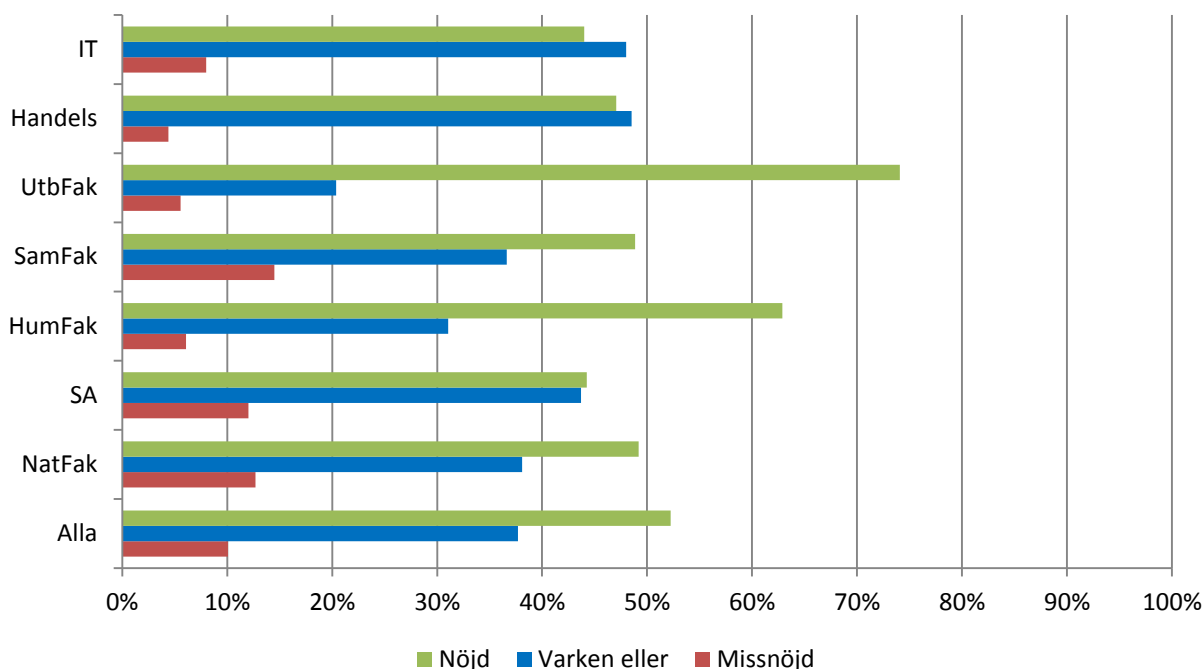

Figur 12. Andel forskare i % som i de fall det är aktuellt svarat Ja, Nej eller Vet inte på frågan "Kräver någon av dina forskningsfinansiärer att du publicerar dina artiklar Open access?".

8 % av alla forskare är osäkra på om de publicerat en artikel open access och osäkerheten är lika stor hos både seniora forskare och doktorander. Mest osäker är man på Humanistiska fakulteten, 15 %. På Sahlgreiska akademien och Naturvetenskapliga fakulteten har mer än hälften av forskarna publicerat sig open access, på Handels bara 16 %. Vanligast är att man publicerat sig i en open access-tidskrift (50 %) följt av att man betalat för att göra en artikel fritt tillgänglig i en traditionell tidskrift (26 %). Mindre vanligt är det att parallellpublicera i GUP (14 %) eller någon annanstans på nätet (8 %).

2 % av forskarna känner inte till publikationsdatabasen GUP, jämfört med 24 % som inte känner till att man kan publicera, det vill säga ladda upp filer i den. 21 % anser att de inte kan bedöma om de är nöjda eller inte med GUP. Sahlgrenska akademien sticker ut då hela 32 % anser sig inte kunna bedöma.

Av de som känner till och kan bedöma GUP är 52 % nöjda, 38 % varken eller och 10 % är missnöjda (Figur 13).

Figur 13. Andel forskare i % som i de fall kunnat bedöma svarat Nöjd, Varken nöjd eller missnöjd eller Missnöjd på frågan "Hur nöjd är du med publikationsdatabasen GUP?".

Ungefär 140 fritextkommentarer har kommit in gällande GUP. Många, ungefär 55 stycken, tycker att GUP är en tidskrävande eller krånglig databas och att processen borde automatiseras eller administreras av någon annan. En hel del kommentarer rör klassificeringen av publikationer och även sök- och filtreringsfunktionen kommenteras. Det framgår också att informationen kring GUP och varför databasen finns inte nått fram till alla. En lista med samtliga fritextkommentarer finns i Bilaga 5.

Ibland känns det lite osäkert hur en viss publikation ska klassas. Känns inte bra med tanke på att GUP-redovisningen har sånt stort genomslag inför bl.a. tilldelning av medel.
Humanistiska fakulteten

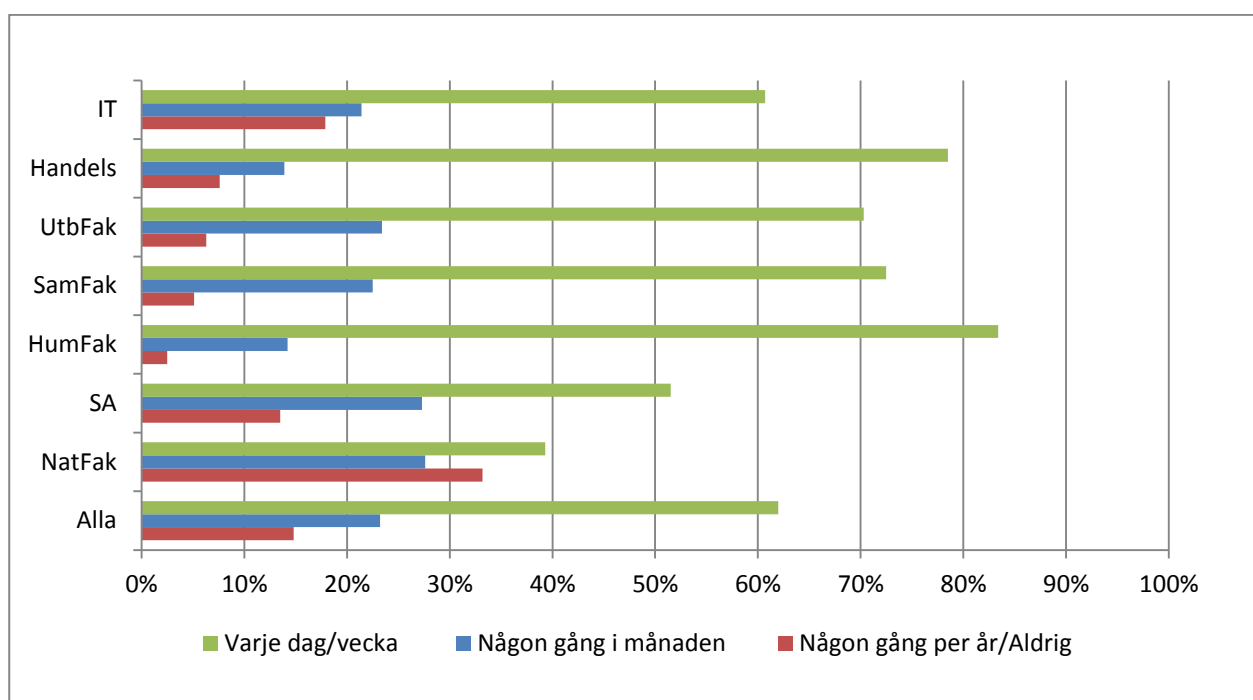
Det framkom aldrig någon information om GUP när jag började, och jag har inte hört ett ord om det sedan dess heller. Det kanske vore bra att ta upp det med nya doktorander (och gamla)?
Naturvetenskapliga fakulteten

Finner att GUP är helt onödigt då google scholar, Thomson ISI och andra databaser redan finns. I nuläget skall jag registrera en ny publikation på sex ställen. 1) GUP, 2) Institutions hemsida 3) mitt forskningsprojekts hemsida 4) min egen hemsida 5) mina forskningsfinansierares hemsida 6) mitt CV. Det blir helt enkelt för mycket jobb, särskilt om man publicerar mycket.

Samhällsvetenskapliga fakulteten

UNIVERSITETSBIBLIOTEKETS WEBBPLATS

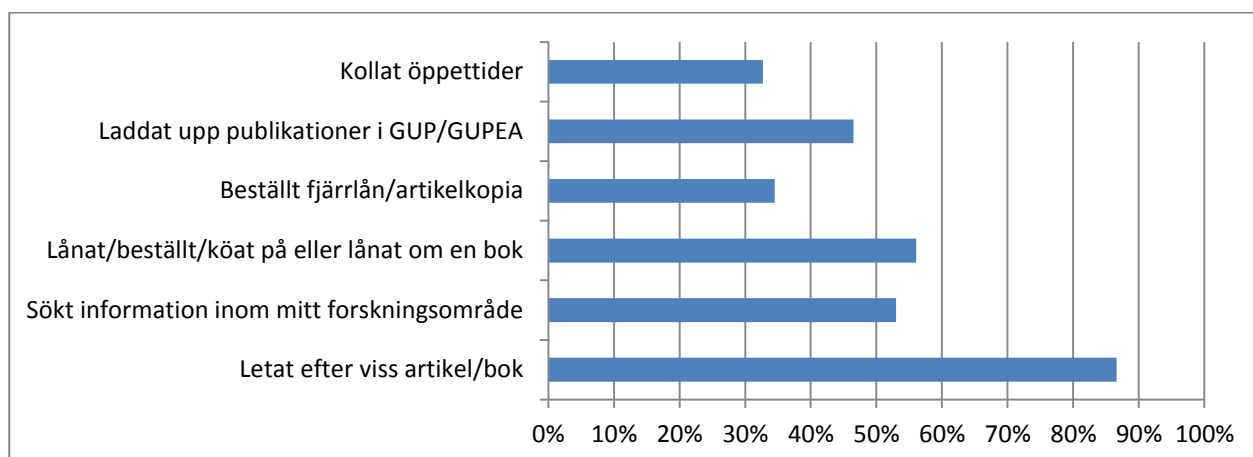
62 % av alla forskare som svarade på enkäten besöker bibliotekets webbplats minst en gång i veckan (Figur 14). Nästan 15 % besöker webbplatsen varje dag. 23 % av forskarna besöker den någon gång i månaden och 15 % någon gång om året eller mer sällan. Doktoranderna på Humanistiska fakulteten är de allra flitigaste besökarna, där hela 94 % av de svarande besöker sidan minst en gång i veckan. Av doktoranderna på Naturvetenskapliga fakulteten är det bara 28 % som är på UB:s webb så ofta. 33 % av forskarna på Naturvetenskapliga fakulteten har aldrig eller högst någon enstaka gång besökt vår webbplats under det senaste året. Kanske kan dessa låga siffror förklaras av att många av forskarna inte har UB som sitt hembibliotek. Av de som använder Chalmers fysiska bibliotek på Naturvetenskapliga fakulteten är det hela 79 % som aldrig eller bara någon gång per år besöker UB:s webb.

Figur 14. Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna besökt UB:s webbplats? Andel i %

De flesta av universitetets forskare besöker webbplatsen i syfte att leta efter en viss artikel eller bok, 87 %, följt av att låna/beställa/köpa på/låna om böcker, 56 %, eller söka information inom det egna forskningsområdet, 53 %. (Figur 15). Syftet med besöket är ganska ofta också att ladda upp publikationer i GUP eller GUPEA, 47 %. 35 % av forskarna har någon gång under det senaste året beställt ett fjärrlån eller artikelkopia på bibliotekets webbplats och 33 % har besökt den för att kontrollera öppettider. Det är inga större skillnader mellan fakulteterna vad gäller vilken aktivitet som är den vanligaste på webbplatsen; på alla fakulteter letar man oftast efter en viss referens. Även informationssökning inom det egna forskningsområdet får procentuellt sett höga siffror på varje fakultet, med undantag för Naturvetenskapliga fakulteten. Vad gäller låneaktiviteter skiljer det sig mer. 92 % av de svarande forskarna på Humanistiska fakulteten har besökt webbplatsen för att

låna/beställa böcker, att jämföra med endast 31 % av Sahlgrenska akademins forskare och 33 % av forskarna på Naturvetenskapliga fakulteten.

Figur 15. Har du någon gång under de senaste 12 månaderna gjort följande på webbplatsen? Andel i %

39 % av forskarna uppger att de alltid hittar vad de letar efter och 55 % svarar att de hittar informationen ibland. Endast 1 % av forskarna uppger att de sällan eller aldrig hittar den information de söker.

UB:s webbplats innehåller några olika typer av guider; ämnesguider, en informationssökningsguide och guider till referenshanteringsprogram. 12 % av de svarande forskarna har besökt informationssökningsguiden och 14 % har besökt någon ämnesguide och/eller referenshanteringsguide. Viss skillnad mellan fakulteterna kan urskiljas: med 20 % ligger Sahlgrenska akademins forskare i topp vad gäller referenshanteringsguiderna och forskarna på Naturvetenskapliga fakulteten ligger i botten med knappa 7 %. Av alla doktorander är det 24 % som har använt någon av referenshanteringsguiderna jämfört med 8 % av de disputerade forskarna.

Det är viktigt att ovannämnda kurser finns tillgängligt för studenter - som forskare bör man redan kunna ovan. Att man inte alltid finner det man söker efter beror på att det inte alltid finns tillgängligt i Göteborg"

Humanistiska fakulteten

Trots att förhållandevis få forskare använt sig av de befintliga guiderna tycker många att det är viktigt att UB tillhandahåller guider på webben. 49 % av universitetets forskare tycker att referenshanteringsguiderna är viktiga, och 38 % tycker att ämnesguider och/eller informationssökningsguiden är viktiga. Knappt 13 % av forskarna anser att guiderna är oviktiga. I några av fritextkommentarerna framkommer att guiderna är viktiga för studenterna, och ett par forskare tycker att guiderna enbart borde innehålla grundläggande information anpassat för nya användare.

"My experience is that in 95 percent of problems that I encounter, these guides do not give an answer. So they just delay me in contacting support staff, so they cost rather than save time. In my opinion, such written online help should explicitly be limited to the basic information that new users will need so that it is clear for advanced users that they will not find help there anyway and turn directly to support."

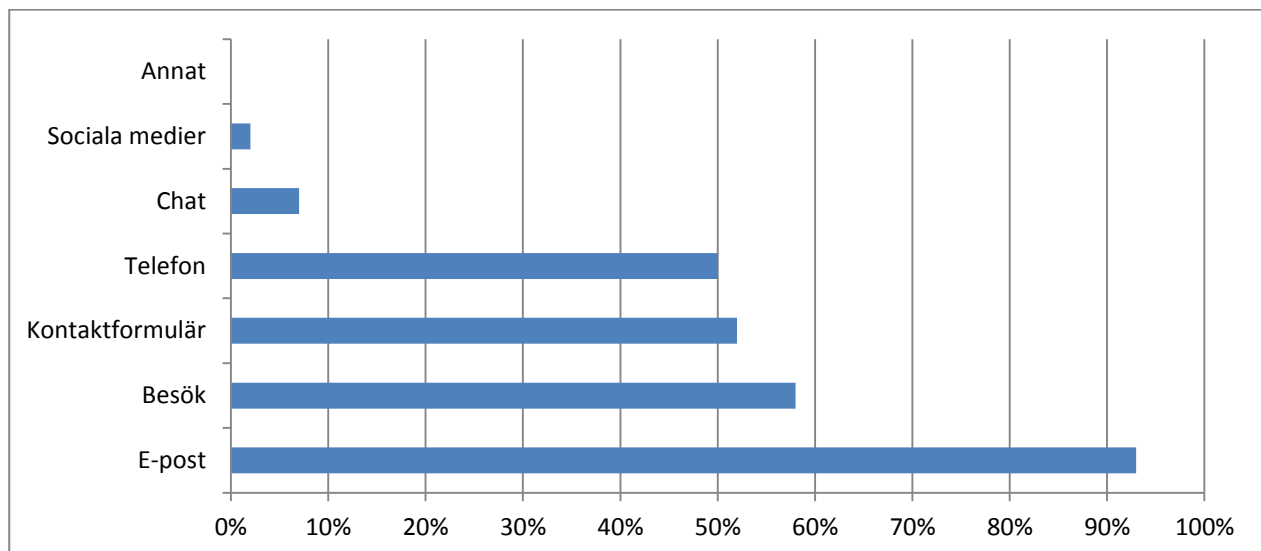
Samhällsvetenskapliga fakulteten

Några forskare efterfrågar guider till fler referenshanteringsprogram och referensstilar, och man ser också gärna tutorials om specifika databaser eller tjänster såsom publicering i GUP och bibliometriska beräkningar. Flera forskare frågar efter guider som redan finns på universitetsbiblioteket, medan andra har nya önskemål.

En lista med samtliga fritextkommentarer finns i Bilaga 6

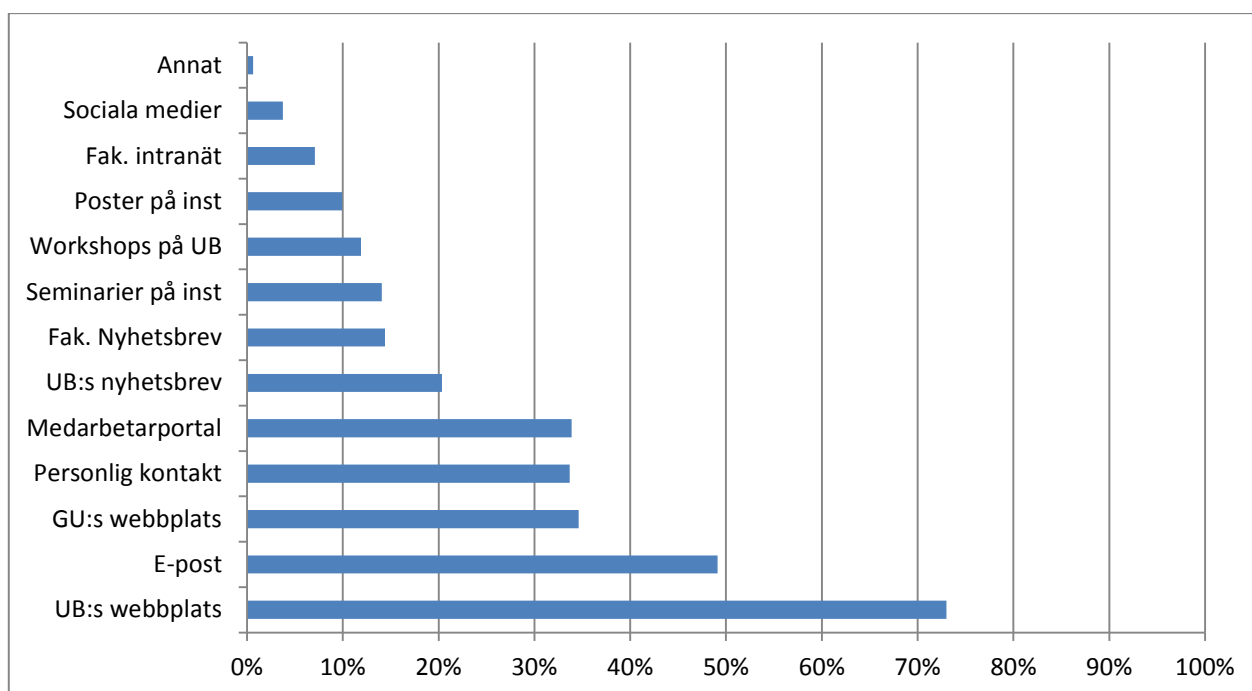
KOMMUNIKATION OCH SERVICE

Två frågor i enkäten berör kommunikationsvägarna mellan forskarna och UB. I den första frågade vi ”Vilken eller vilka kommunikationskanaler skulle du vilja använda dig av när du kontaktar UB?”. Hela 93 % svarade e-post, och det är den överlägset mest populära kommunikationskanalen på alla fakulteter (Figur 16). Besök är något förvånande det näst mest ikryssade alternativet (58 %), tätt följt av kontaktformulär på webbplatsen (52 %) och telefon (49 %). Betyddigt mindre populärt är chat (7 %) och sociala medier (2 %). Ungefär 5 % av de som kryssat i alternativet besök har i en tidigare fråga uppgivit att de inte använder sig av Chalmers eller UB:s fysiska bibliotek.

Figur 16. Vilken eller vilka kommunikationskanaler skulle du vilja använda dig av när du kontaktar UB?
Andel i %

På frågan ”Hur vill du få information om universitetsbibliotekets service och tjänster?” svarar 73 % av forskarna UB:s webbplats. 49 % svarar e-post och 34 % personlig kontakt (Figur 17). Något fler (14 %) föredrar seminarier ute på institutionerna jämfört med workshops på UB (12 %). Fördelningen är relativt jämn mellan fakulteterna, men på Naturvetenskapliga fakulteten är man mindre intresserad av personlig kontakt (28 %) jämfört med Samhällsvetenskapliga- (47 %), Humanistiska- (45 %) och Utbildningsvetenskapliga fakulteterna (45 %).

Figur 17. Hur vill du få information om universitetsbibliotekets service och tjänster? Andel i %

UB SOM STÖD I FORSKNINGEN

I enkätens sista fråga bad vi forskarna att med egna ord beskriva hur UB kan underlätta i forskningen. De 140 kommentarerna delades in i följande kategorier; biblioteket kan eller bör inte hjälpa, befintlig hjälp är bra eller tillräcklig, god tillgång till medier, kurser och undervisning, bibliometri/publicering, webbplats/sök-tjänster, samt övrigt (Bilaga 7).

I många kommentarer ges beröm åt det arbete som UB gör för forskarna idag, framförallt är svarande från de Humanistiska och Samhällsvetenskapliga fakulteterna samt Sahlgreiska akademien mycket nöjda. En handfull svarande, främst från Naturvetenskapliga fakulteten, tycker att UB bör minska sin verksamhet och på så sätt sänka overhead-kostnaderna för forskare.

UB är nästintill nödvändigt för mig och detta är väl inte platsen för en kort uppsats om allt jag genom åren fått hjälp med...

Humanistiska fakulteten

Genom att minska sitt tjänsteutbud och därmed kosta mindre.

Pss går OH ned och vi får mer pengar kvar av våra externa bidrag att forska för. Detta är det absolut viktigaste sättet bibl. kan underlätta vår forskning på!!!

Naturvetenskapliga fakulteten

Alltsedan studietiden har jag älskat biblioteket som ett rum för begründande läsning, som något av den sista fristaden för koncentrerat studium som inte störs av telefoner, datorer och annat /.../ Det känns som om man från bibliotekets sida inte trodde på värdet av en traditionell uppgift som att tillhandahålla gamla och nya skrifter och att behålla rum för koncentrerat studium av dem /.../

Humanistiska fakulteten

Precis som när det gäller stöd i omvärldsbevakning betonar forskare på alla fakulteter att det viktigaste är god tillgång och access till medier. Att de senaste årgångerna av tidskrifter saknas ser flera som ett stort problem. Det är också många som efterfrågar mer, bättre och mer överskådlig information om vilka tjänster och kurser som erbjuds och vilken hjälp man kan få från biblioteket.

Några kommentarer, främst från Naturvetenskapliga fakulteten, berör bibliometriska underlag och statistik över publiceringar och citeringar. Det finns också från flera fakulteter (Humanistiska- och Samhällsvetenskapliga fakulteterna samt Handelshögskolan) synpunkter på funktionaliteten hos bibliotekets stora söktjänst Supersök.

Genom att ha tillgång till så mycket av materialet (böcker, tidskrifter, databaser, handskrifter etc.) som bara är möjligt inom givna ramar.

Humanistiska fakulteten

Att ha även de senaste årgångarna av tillgängliga tidskrifter! Det är ofta det som brister, att jag vill hitta en artikel som är för ny (ibland för gammal) för att vi ska få tillgång till den.

Sahlgrenska Akademin

Kom ut till institutionen och ge vägledning samt support!

Utbildningsvetenskapliga fakulteten

Se till att jag får info om alla de möjligheter som faktiskt finns. Jag tar gärna emot nyhetsbrev, samt info om nyförvärv inom mitt område.

Samhällsvetenskapliga fakulteten

Enkla och vettiga söksystem är centralt för detta. Det nuvarande supersök tycker jag funkar sådär. Det ger alldeles för många träffar och försöker "gissa" vad man vill ha. Jag vill enkelt kunna söka på titel eller författare.

Handelshögskolan

Uppmärksamma hur bra vi publicerar och föra statistik på detta. Det borde inte vara svårt för biblioteket att göra per automatik. Sådan information kommer att bli allt viktigare för medeltilldelning och idag tvingas vi rapportera detta i olika format i olika system. När vi publicerar i t ex Science och vill att GU ska skriva om detta så lägger vi kanske 1-2 dagar på att få till detta. Detta skulle GU kunna driva mer centralt och ha ett standardiserat förfarande hur sådana genombrott bäst rapporteras.

Naturvetenskapliga fakulteten

SLUTSATSER

- Majoriteten av forskarna som svarat på enkäten använder sitt fakultetsbibliotek.
- Av forskarna på Naturvetenskapliga fakulteten använder 32 % inget fysiskt bibliotek. För Sahlgrenska Akademin är andelen 26 %. 8 % av forskarna på Naturvetenskapliga fakulteten använder istället Chalmers bibliotek.
- En majoritet är nöjd med UB:s öppettider.
- Man är nöjd med det bemötande man får och den kompetens man upplever att personalen har på det bibliotek man använder.
- Flest forskare är nöjda med tillgången till elektroniska tidskrifter och minst nöjd är man med tillgången till elektroniska böcker.
- Knappt hälften av forskarna, 48 % har använt sig av e-böcker i sin forskning. Problem med gränssnitt, funktionalitet och utbud nämns.
- Av de tjänster som UB tillhandahåller är inköpsförslag, att publicera i digital form och kurser i informationssökning de tjänster som flest forskare känner till, använder och anser vara viktigast.
- För att omvärldsbevaka gör en majoritet egna sökningar, och kollegor är den näst viktigaste källan till att bevaka det egna forskningsområdet. UB:s viktigaste uppgift är i detta sammanhang att ge uppdaterad information om och access till ämnesspecifika nya medier. Fritextkommentarer visar att vissa önskar mer aktiv hjälp av bibliotekarier när det gäller omvärldsbevakning (exempelvis sökuppdrag eller hjälp med att sätta upp alerts), medan andra anser att det krävs ämneskompetens som UB inte kan tillhandhålla.
- EndNote är det referenshanteringsprogram man använder mest. Nästan 40 % använder inget referenshanteringsprogram alls.
- Drygt 40 % av de forskare som publicerar sig i artikelform känner till att deras finansiär kräver open access, men i 23 % av fallen vet de inte vilka krav finansiären har. 40 % har någon gång publicerat open access.
- Hälften av de som känner till publikationsdatabasen GUP är nöjda, men många anser att GUP är tidskrävande och krånglig.
- Drygt 60 % besöker UB:s webbplats minst en gång i veckan, nästan 15 % varje dag, och de flesta besöker sidan för att leta efter en viss artikel eller bok. De önskar sig en webbplats som laddar snabbare och där det är enklare att hitta just den resurs de söker.
- Funktionaliteten hos söksystemen bör bli bättre på att tillåta mer styrda sökningar för att slippa långa och oöverskådliga träfflistor.
- Synligare och tydligare information om bibliotekets tjänster efterfrågas av många.
- E-post är den kommunikationskanal de flesta föredrar när de ska kontakta biblioteket, och för att få information om UB:s service och tjänster vill ca 75 % besöka UB:s webbplats.
- Forskarna ser god tillgång och smidig access till medier i tryckt och elektronisk form som en kärnuppgift för UB och det viktigaste för att stödja forskningen.

REFERENSLISTA

Aspengren, S. (2014a). Projekt förnyat forskarstöd: kartlägningsrapport. Göteborg: Göteborgs universitetsbibliotek. <http://hdl.handle.net/2077/36787>

Aspengren, S. (2014b). Utveckling av förnyat forskarstöd vid Göteborgs universitetsbibliotek Handlingsplan implementering. Göteborg: Göteborgs universitetsbibliotek.

Omstedt, B., Edlund, K., & Riise, E. (2010). LibQUAL användarundersökning vid Göteborgs universitetsbibliotek 2010: LibQUAL-gruppens rapport. Göteborg: Göteborgs universitetsbibliotek. <http://hdl.handle.net/2077/24144>

Persson, A., Wodlén, A., Holst, A., & Stevinger, B. (2010). Forskaren och biblioteket - en studie av behov och användning. Göteborg: Göteborgs universitetsbibliotek. <http://hdl.handle.net/2077/22029>

Östling, K. & Sjöblom, H. (2012). Projekt NatFak. Göteborg: Göteborgs universitetsbibliotek.